

TANITÓBARÁT.

HAVI KÖZLŐ.

SZERKESZTI ES KIADJA :

ZIEGLER GÉZA.

III. év.

1888.
Deczember.

12. szám.

Tartalom :

1. Lapunk tisztelt olvasóihoz! Irta: *Ziegler Géza*. — 2. A győrvidéki tanítóegylet kérvénye az országházban. Irta: *Szilli Benedek*. — 3. Papok és tanítók. Irta: *Markó Pál*. — 4. Polgári iskoláink. Irta: —k—. — 5. Irodalom. — 6. Mi ujság? — 7. Múltató. — A boritékon: „Posta.“

GYÖR, 1888.

TAMBOURAT

THE GREAT GUN

8881 3079

TANITÓBARÁT.

Havi közlő.

Megjelenik minden hónap közepén.

Előfizetési ára:

Fél évre 1 frt.
Egész évre 2 frt.
Egy oldal hirdetés . . . 5 frt.

Deczember

A lap szellemi és anyagi részét illető küldemények így címezendők: „Tanítóbarát“ szerkesztőségének Győrött.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Lapunk tisztelt olvasóihoz!

Három év kis idő egy ember életében, nagy idő egy tanügyi lap fönnállásában.

Csakis az igazságügy mellett harczoló lapok élhetnek ennyi ideig, folyton erősödvé, mindinkább jobban pártolva.

Minket nem ejtett zsákjába a kormány, nem dédelgetett a papság, — lapunkat csupán a szegény néptanítók pártolták és emelték föl azon magaslatra, a melyen eddig is áll.

Előttünk a néptanító nagyobb ember, mint az ország nagyságos és méltóságos tanügyi élősdié, mert a néptanítók többet használnak a nemzetnek, s kevesebb fizetésük; előttünk az igazság napja ragyog, s megvetjük a tanügyi kormány statisztikai tükörjátékát, melylyel elkápráztatják a szemeket.

A kormány azt mondja: van fényes népnevelésünk! — mi azt mondjuk: nyomorban sinylődnek a népnevelők.

A kormány azt mondja: százezreket áldozunk a népnevelésre! — mi azt mondjuk: nem áldoztok semmit a néptanítókra!

A kormány vakit, mi világositunk.

Nehéz munkába fogtunk, de nem sikertelenül.

A néptanítók öntudata ébred, csak még az erő nincs összeszedve.

De már forr!

A néptanítók ezrei közé ki van vetve a méltányosság követelésének eszméje: a pappal megfejtelt tanítói egyesü-

letekben csak suttogva tárgyalják felhívásunkat; az előrehaladottabb egyesületekben zugó visszhangot ver szózatunk.

A gyümölcs sem érik meg egyszerre, torlódott felhők-
ből vág ki a villám, egyesült karok döntik a fát.

Oroszországban nem nyomja úgy a despotismus a muzsikokat, mint nálunk a tanügyi kormány a néptanítókat. Oroszországban a nihilizmus aknamunkát végez, nálunk a néptanióság napfényen dolgozik.

A jog, a méltányosság érzetét nem lehet elnyomni, kitör mint a láva, a ki ellene küzd megégeti magát.

300 év alatt nagyot emelkedett a népnevelés ügye, 300 év alatt nem változott a néptanítók nyomorusága.

Volt Eötvösünk, sugár a homályban: elvillant, maradt a homály erősebb.

A néptanítók érzik, hogy joguk van a napfényhez, az igazsághoz, méltányossághoz.

Csáky Albin lassan dolgozik: nem adott eddig semmit, nem ígért semmit.

N e t e k i n t s e C s á k y a t a n ü g y e t s z a l m á n a k ! — ezt meg kell vele értetnünk.

Ez a jövő évi munkánk, ez a jövő évi programmunk.

A jövő évi vizontlátásig nyujtom tisztelt olvasóinknak, ügyünk és lapunk barátainak szives kézzsoritásomat!

Ziegler Géza.

A győrvidéki tanítóegylet kérvénye az országházban.

I

És vajudtak az óriási hegyek: és szültek egy kis — egeret. Jeleztük a győrvidéki tanítóegyesületnek a néptanítók anyagi helyzetének javítása tárgyában a képviselőházhoz menesztett kérvényét. E kérvény most lett tárgyalva úgy a pénzügyi bizottságban, mint az országgyűlésen, nagyszerű volt a tárgyalás; de annál kisebb az eredmény. „Kiadatik a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszternek.“

Tudjátok mit tesz ez emberi nyelven?

Ez annyit jelent, mint aki azt mondja, hogy nem szól semmit.

Kiadatik a szépen fogalmazott, a szív szeretetének lángoló hevével megírt kérvény a miniszternek, azután bele kerül ama porlepte okmánytárba, azután ott marad mindörökké, mint a zugó tenger áradatos hullámzatai közé dobott kő.

Boldog Isten! Hát nem elég a néptanítónak, ha túrni és remélni megtanult?

Nem elég, ha sorsa javítását czélzó kérvénye egy derék és tekintélyes egyesületnek ott hever a drágalátos miniszterium lomtárában, hol még az ítéletnap trombitájának harsogása sem háborgatja, nem ébreszti uj életre?

Meghalt a kérvény, a honatyák határozatával kimult örökre, el is temették olyan sirba, melyből többé föl nem támad soha. — de azért a néptanító mégis lelkesüljön, buzduljon, lelkesítsen, buzditson, haladjon és tolja előre a haladás szekerét. Ugy bánnak velünk, mint a ki elvonja a mozdonytól a szenet: és mégis azt kívánja, hogy robogjon és vonja maga után nyilsebességgel a hozzájacsatolt vagonokat.

De nem.

Majd, ha belátásra ébred a nemzet, majd, ha belátja e haza minden fia, az egész magyar társadalom, hogy az ország existenciája a népnevelés szent ügyének talajában gyökerezik: akkor az idő forgó szele fel fogja fordítani a magas miniszterium lomtárát, lefogja hordani a szóban álló kérvényről a port és a győrvidéki tanítóegylet diadala be lesz vésvé mivelődési történetünk évkönyveibe.

Addig csak türjünk és reméljünk — ha lehet.

Most nézzük az országgyűlési tudósítást egész terjedelmében.

Szilli Benedek.

II.

Következik a győrvidéki tanító-egylet kérvénye a néptanítók anyagi helyzetének javítására szolgáló rendelkezések megtétele iránt.

G a j á r y Ödön előadó: A kérvényi bizottság határozati javaslata a következő: (Ki adatik a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszternek.)

Z i s k a y Antal: T. h.! Midőn a győrvidéki tanító egyletnek két kérvényét, egyrészt a néptanítók fizetésének emelése, másrészt a nyugdíjazási eljárás egyszerűsítése iránt átvettem és bátor voltam a t. képviselőháznak benyújtani, szemem előtt lebegett hazánk nagy fiának, az örökemlékü báró Eötvös Józsefnek 1868. évi november hó 21 én tartott képviselőházi ülésben tett azon kijelentése, miszerint

kétséget nem szenved, hogy ezen hazának összes tisztviselői között nincs olyan, akire fontossabb ügy volna bizva és a hazának ily nagy érdekeit kezelvén, oly csekély jutalomban részesülne, mint a néptanító, továbbá, hogy ha a népoktatásról készített törvényben van cikkely amelynek szerkesztésénél erőt kellett vennie magán és amely ugyszólván, nehezebbre esett, az éppen azon szakasz, illetőleg szakaszok, melyek a néptanítók fizetéséről rendelkeznek, végre hogy megvan győződve, mikép ez nem fog így maradni s hogy a haza idővel meg fogja hálálhatni népoktatóinak azt, amivel nekik tartozik, mert meg van győződve, hogy a hazának emelkedése anyagi tekintetben is sokkal inkább függ a népneveléstől, mint bármi mástól. Ezzel kapcsolatban figyelmem irányult br. Eötvösnek 1868-iki június hó 23-án tartott képviselőházi ülésben mondott beszédjére, amelyben kijelentette, hogy ha fontos, mikép tökélyesbitett közlekedési eszközök által a haza anyagi érdekeiről gondoskodjunk, nem kevésbé fontos, hogy gondoskodjunk azon közlekedési eszközökről is, melyeken az eszmék közlekednek, továbbá hogy minden áldozat, melyet az anyagi czélok előmozdítására teszünk, a közlekedési eszközök megjavítása, pénzügyi viszonyainkat szabályozó törvények mind nem fognak czélhoz vezetni, még az anyagi érdekek terén sem, ha nem gondoskodunk mindenekelőtt a népnek értelmi neveléséről. Ettől függ — így szól br. Eötvös — hogy nemzetünk, mely ezen földet vitézsége által fegyverrel foglalta el, azt értelmisége által megtartsa. Végre, hogy az 1848-iki törvények valóban biztosítva, valóban végrehajtva azon napon lesznek, melyen a tisztelt ház a népnevelésről gondoskodott. (Helyeslés.)

Ezen kijelentések mellett szemem előtt tartottam ugyancsak báró Eötvösnek 1848 évi augusztus hó 3-án a képviselőházba tett azon felkiáltását, miszerint: kérdem a háztól, akar-e mindent elkövetni hogy ezen két szó: „szabadság, egyenlőség“ valósággá váljék? Népnevelés nélkül az egyenlőség — semmi, nem más, mint pusztaszó a népnevelés az, mely által az alsó néposztálybeliek az állam által nekik adott jogok élvezetére képesekké tétetnek. Elhalasztani az ide vonatkozó intézkedéseket nem más, mint azon időpontot elhalasztani, melyben a nép azon jogot, melyet az állam adott, valósággal élvezheti.

Ennek kiegészítéseül szolgál báró Eötvösnek 1868. évi december hó 1-én, a főrendiházban tett nyilatkozata, miszerint kétséget nem szenved, hogy mindazon jogok, melyeket a törvény a nép oly osztályainak ad, melyek az azok gyakorlatára szükséges művelt-

séget nélkülözök, illusoriusok maradnak és ép oly bizonyos, hogy politikai jogoknak ilyenek által való gyakorlata az államra nézve veszélyes, végre ugyancsak báró Eötvösnek az 1870. évi február 25-én tartott képviselőházi ülésben tett azon kijelentése, hogy habár magasabb népmívelődés lehetetlen oly országban, hol a tudomány nem létezik, mégis fő és első teendő a népnevelés.

Az ily eszemenetben csoportosított nagytekintekintetű kijelentések kifejezik egyfelől saját meggyőződésemet, másfelől azon közérdekű indokot, a mely engem a győrvidéki tanítóegylet kérvényeinek átvételénél, illetőleg benyújtásánál vezetett, oly hozzáadás mellett, hogy az oly nagyfontosságú népnevelés érdeke első sorban az által lesz előmozdítva, ha a néptanítók anyagi gondoktól és küzdelmektől megmentetnek, ha a néptanítók a báró Eötvös által kilátásba helyezett jutalomban, mihelyt az ország pénzügyi helyzete megengedi, úgy szívünk mint belátásunk sugallata szerint minden haladék nélkül részesülnek.

Oly tartozása és erkölcsi kötelessége ez az országnak, amelylyel nem csak a néptanítók, hanem első sorban önmaga, saját nagy érdeke iránt tartózik. (Élénk helyeslés.)

Valóban irigységgel lehetett olvasni az egyesült észak-amerikai államoknak mult évben közzétett közoktatásügyi jelentését, mely szerint egyes észak-amerikai államokban a néptanítók fizetése a városokban havonként 40—200 dollár, a vidéken pedig 30—80 dollár; továbbá, hogy a nemzeti kongresszus nyilvános iskolákra 42 millió dollárt, ezenkívül nyilvános iskola-alap létesítésére 79 millió hold földet ajándékozott.

Ha nehéz pénzügyi s egyéb mostoha viszonyaink miatt mi nem terjeszkedhetünk is annyira, hazafias kötelességünk, hogy mihelyt lehet, minden lehetőket elkö vessünk. (Ugy van! Ugy van!)

Addig is, míg e részben kellő előkészítés után lényegesebb javítások eszközölthetnek, szükségesnek tartom, hogy a néptanítók csekély fizetésének és még csekélyebb nyugdíjának — illetőleg az özvegyi gyámpénz- és az árvák segélypénzének pontos kiszolgáltatásáról folytonosan gondoskodva legyen, nevezetesen, hogy addig is, míg a néptanítók nyugdíjazásáról szóló 1875. évi XXXII. t.-cz. és ezzel kapcsolatban a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1879. évi 35,111. sz. utasítása, illetőleg az ide vonatkozó régiebb helytartótanácsi szabályrendeletek célra vezetőleg nem módosítottak, kellő gond fordítottassék arra, hogy a néptanítók nyugdíjazásánál eljáró s a törvényben s a miniszteri utasításban meghatározott

bizottságok gyorsan alakulhassanak és eljárjanak és e célra a m. kir. tanfelügyelők, megyei közigazgatási bizottságok és az egyházi főhatóságok megfelelőleg utasítsanak.

Hasonlóképp gyors eljárásra lenne utasítandó a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak számvevősége úgy a nyugdíjazási kérvények, mint a néptanítóknak az országos nyugdíjintézetbe való felvételének számszerűsítési elintézésére nézve, nehogy az utóbbi esetben beállott késedelem folytán a néptanítók kénytelenek legyenek az országos nyugdíj alapra több évi járandóságot egyszerre befizetni ami magában véve a néptanítókra nézve felette súlyos, eltekintve a végrehajtás kellemetlenségei s nehézségeitől. Végre szükségesnek tekintem, hogy a fentemlített miniszteri utasításban szabályzott „köztörvényhatósági“ határozathozatal az alispán, illetőleg a polgármester hatáskörébe utasítsák, szóval, hogy az egész nyugdíjazási eljárás lehetőleg egyszerűsítsék és gyorsítsák, kihatólag a nyugdíjazási kérvények felszerelésére is.

Tekintve, hogy az országos tanítói nyugdíj- és gyám-alap a beterjesztett 1887. évi miniszteri jelentés szerint már 6.223,749 frt 35 $\frac{1}{2}$ krra felnövekedett és 1887. évben 493,350 frt 14 krral szaporodott, tekintve továbbá, hogy az 1887. évi kamatjövedelemből a tőkéhez 62,962 frt 50 kr csatoltatott; végre tekintve, hogy beterjesztett jelentés szerint kiutalványozott és a törvényben megállapított nyugdíjak és segélypénzek oly csekélyek, hogy azokból az elöregedett, illetőleg elnyomorodott néptanítók s hozzátartozóik meg nem élhetnek, mindezeknél fogva megfontolást érdemel, vajjon a tanítói nyugdíj, illetőleg segélypénz már legközelebbi időben az ország nagyobb megterhelése nélkül nem javítható-e? (Általános élénk helyeslés.)

Teljes bizalmam lévén az iránt, hogy ami a néptanítók anyagi helyzetének javítása érdekében akár administratív, akár törvényhozási uton megtehető, mindezt az igen tisztelt vallás- és közoktatásügyi miniszter ur és az egész kormány bölcs belátásával saját kezdeményezéséből teljesíteni fogja, a kérvényi bizottság javaslatát elfogadom. (Hosszas élénk helyeslés.)

A ház a kérvényi bizottság javaslatát elfogadja.

Papok és tanítók.

Kényes kérdést fejtegetek alábbi sorokban. Lapunk kerülte eddig e témát, mert mindig azt vártuk, hogy anyagi érdekeink

megvédésében és előmozdításában a papság élénk tevékenységet fejt ki, azonban éppen az ellenkezőtt kellett tapasztalnunk, a papokkal megfejelt tanítótestületek a győri kiáltványt a hol csak lehetett eltusolták, s kárpótlásul meggyóntatták és megáldoztatták jámbor kollégáinkat, igérvén nekik az égvilágban fölemelt konvenciót az üdvösségből, és potyajegyet az angyali koncertekre. Most azonban helyzetünk javításának e fontos oldalát is meg kell vitatnunk.

Mert sok ugyan a tanító kellemetlensége az anyagi szűzséggel és a laikus pöffeszkedő felügyelőkkal szemben, de semmivel sem kevesebbek azok a bajok a mint legtöbb helyen a papok szerznek neki.

A képzőintézetben Bárány pedagógiai katekizmusából és a böles profeszorok beszédeiből azt tanultuk, hogy az iskola az egyház leánya, gyermeke, a főtanító bizta meg ezzel az egyházat, („Ite, docete!“) és hiába törekszenek az egyház ellenségei elvenni tőle, nincs joguk, bitorolnak. Zsarnokoskodnak!

Hát iszen gyönyörű szép ez: jobban szeretem, ha a fölött veszekedik két ember, hogy jót tegyen, mint ha azon, hogy rosszat cselekedjék. Hanem ha a könyvből fölütjük a fejünket és a közéletben tekintjük meg a dolgot, akkor látjuk, hogy az ige ige marad örökké, s a mi szép nyomtatásban, egészen más a valóságban.

De beszéljünk nyiltan, bátran, férfiakhoz illő higgadtsággal.

A magyar papságnak nagy az érdeme közoktatásügyünk fejlesztése érdemében, ő sokat áldozott, sokat tett, — csak hogy a tanítót nem emelte fel magához soha. Az urat játszotta vele szemben, pedig hát a pap is tanító a szó legszorosabb és legnemesebb értelmében. Már pedig azok, kik egy czél felé törnek, egy ügynek szolgálnak, azok csak egyetértve, egymást támogatva, egymást szeretve közelíthetik meg a nagy és szent czélt.

Egyetért a pap a tanítóval?

Sajnos, nem.

Sőt sok helyen épen az ellenkező áll. Egymást éri a surlódás és — ahol az egyenetlenkedés hydrája üti fel a fejét: ott nem lehet áldásos a működés, ott minden viszáson megy.

Támogatta a papság a tanítót?

Sajnos, nem.

Minden szentnek maga felé hajlik a keze, s így a papság is csak saját érdekeit tartja és tartotta mindig szem előtt. Pedig hát, ha van valaki a községben, ki a tanító sorsán lendíthetett volna,

ugy ez bizonyára csak a pap. Az ő kezében van a nép, az ő törekvése a tengely, mely körül a község forog. Hány pap hirdette már a szószékről, hogy a tanító is ember, ki hivatása után élni kíván? Ujjainkon meg lehet azokat számolni.

Szereti a pap a tanítót?

Itt-ott igen. De bizony e tekintetben szomorú tapasztalatokat tettünk.

Hanem hát jobb idők járnak. Még távol állunk a fényben tündöklő végeztől; de már kezd derengeni.

Majd, ha minden pap azon lesz, hogy úgy anyagilag mint szellemileg felemeli a tanítót azon fokra, melyen úgy miveltségénél mint állásánál fogva állania kell és lehet, majd ha a pap nem ura, — hanem jóakaró társa, barátja lesz a tanítónak: akkor, de csakis akkor szent lesz a béke közöttünk, a szereret virágai fognak fakadozni munkájok után és a népiskola, ha nem is az egyház; de minden esetre az igaz emberszeretet, a tiszta erkölcs és vallásosság szolgálatában fog állani, akkor panasz helyett áldás éri majd azokat, kik a testvéri szeretet és egyetértés felkent apostolai.

Markó Pál.

Polgári iskoláink.*)

Alig két évtizede, hogy a polgári iskolák meghonosítottak nálunk. Az intézmény kedvező talajra akadt, a bevetett mag terebélyes, eldönthetetlen fává nőtte ki magát, de termése meddő, a fa nemesítést vár, hogy gyümölcse élvezhető legyen. Polgári iskoláink kétségtelenül közművelődésünk fontos tényezőjévé váltak, de nem a törvény kényszerítő intézkedéseinél fogva, a szükség hatalma biztosította számukra az eredményt. A törvény csak utmutatóul szolgált, melynek alapján beteges gazdálkodásunk végrehajtását eszközölő polgári középosztály megszerezheti igényeit és a kor követelményeit kielégítő szellemi tápot.

A középiskolák sokat és nem a célnak megfelelőt, a népiskolák keveset nyújtottak.

Az állam vetette meg a polgári iskolák alapját, felekezetek, községek, társulatok és magánosok örömmel ragadták meg az alkalmat, hogy a nemzeti művelődés régen érzett hiányát alkalmas

*) Jelen korszerű és lapunk irányának teljesen megfelelő cikket az Egyetértés tanügyi rovatából vettük át,

módon pótolhatják. Legegészségesebb azon intézmény, mely szükségszerűleg tör utat a társadalomban. A polgári iskolának alkalmazkodni kellett faji egyéniségünkhöz, nem volt hiány újításokban, reformtörekvésekben, sőt a legújabb időig az experimentálás korszakát éltük. Ma már mindenki előtt ismeretes a cél, melyet elérni a polgári iskolák hivatva vannak, de a legéletrevalóbb gyermek is kinövi a ruháját, már itt az ideje, hogy újat szabjanak mostoha gyermekünk számára is.

A felsőbb oktatás biztos rendszerbe tereltetett, középiskolának és leányiskolának kijelöltetett a haladás iránya, de polgári iskolák még folyton aknamunkákat végeznek. A legtöbb polgári iskola négyosztályu, ezek bár helyükön, mint kulturális tényezők és nemzeti egyetemesítés céljából nélkülözhetetleneknek bizonyultak, de mert a négy osztály számára előírt tananyag bevégezten, máskülönben pedig direkt célja az iskolának nem lévén, a középiskolák felső osztályai számára készítik elő növendékeiket. Ezen mellékes cél irányt szab ott a tanítás menetének, módjának. A mit a tanterv nem ír elő, azt a helyi körülmények megengedik. A hatosztályu polgári iskolának bevégzett egészét képező tanterve, jobban mondva a tudományoknak lakonikus kivonata van, a mely az önrendelkezésnek elég tág mezőt nyújt.

Ahol a polgári iskolák szakiskolákkal vannak egybekapcsolva, ott az utóbbiak tanterve előbbieknél is a rendes tantervtől eltérő tárgyakat ír elő, a melyeknek beillesztése és felosztási módja a jóakaratra és belátásra van bízva. miután pusztán csak a tantárgy címe van megnevezve. A szakiskolának, teszem a kereskedelmi iskolának középiskolai rendszabályzata van, a tanárok két urnak kötelesek egyszerre szolgálni, de nem teszik, mert lehetetlen. Igazgatásban, rendtartásban és tanításban lépten-nyomon abszurdumok merülnek fel, ha a fennálló szabályzatok mérvadóknak vétetnek, a hogy tulajdonképen lenni kellene. Vagy ha még a szükkeblűen alkotott szabályzatok sem irányadók, akkor minden polgári iskola külön autonomiával bír és az ilyen körülmények közt a tanuló alig léphet egyik polgári iskolából a másikba, anélkül, hogy egyik-másik tudományágnak soha nem tanulását örök időre ne érezné. A példabeszéd: Ahány ház, annyi szokás, iskolákra éppenséggel nem állhat. A polgári iskola hosszú tévelygés után biztos mederbe jutott, ma már a nemzet édes gyermekké fogadta, de még mindig mostohán bánnak vele. Az osztályrészeül jutott kulturális követelmények és nemzeti misszió alkalmas otthont találtak benne. A

gyakorlati munka iránti érzék terjed népünkben, de hiányoznak az intézkedések, melyek a műhelyek pártolását, a polgári iskolák méltatását és elismerését biztosítanák. Az egyöntetű céltudatos működés volna egyik legfőbb biztosítéka a sikernek.

Amaz csakis oly módon érhető el, ha a régi kopott tanterv helyébe a mult tapasztalataiból meritett utasítások jelölnék a haladás útját és magukban foglalnék azon kipróbált eszközöket, melyek a cél elérését félreismerhetetlenül biztosítják. A polgári iskolák nagy létszáma és megizmosodott alapja méltóan követeli, hogy legyen jelengi fejlettségének megfelelő rendszabályzata tantervvel, utasításokkal. A feldolgozandó reális ismeretkör lehet egyterjedelmű a középiskolák megfelelő osztályaiéval, de a speciális cél üssön bélyeget a mivoltára, emlékeztessen nyomról-nyomra, hogy ott a szellemet a kéz számára kell nevelni.

A polgári iskolai tantestület heterogen elemekből áll, a divergáló felfogások és eljárások bénítólag hatnak az ügy fejlődésére csak egyöntetű eljárást kötelező utasítások fognak intenzív eredményt biztosítani és egyuttal a tanítók lelkiismeretét megnyugtatni. Mindenekelőtt az igazgatói állást kell rendszeresíteni és kvalifikációhoz kötni, mint a hogy a gimnáziumi igazgatónak középiskolai tanárnak kell lennie, hogy így a szakszerű vezetés a törvény öre és esetleges hiánynak pótlója legyen.

Ha a sokoldalú óhajtnak és sürgetésnek valóban fogantja lesz és a polgári iskolai utasítások elkészülnek, akkor azok életbe léptetésével egyidejűleg azon nem csekély fontosságú kérdés támad, ki őrizze ellen azok végrehajtását? Talán az iskolaszék, gondnokság vagy tanfelügyelő? Megtehetnék, ha kineveztetésükhöz legalább hat polgári osztály végzése volna kötve és a tanításon való kötelezett megjelenésükért honorárium járna. Csak szakképzett felügyelők birtokában fog a polgári az őt megillető niveaura emelkedni és a várakozásoknak megfelelő sikert felmutatni. Csakis, ha a kormány munkakörébe veszi e polgári iskolák adminisztratív rendezését, fog a beléfectetett tőke dus kamatot hozni, csakis akkor lesznek a polgári iskolák a nemzet közzgazdasági emelkedését testtel-lélekkal előmozdító művelt földmivesek, és iparosok és kereskedők hivatott megteremtői.

IRODALOM

A Mulattató Zsebkönyvtár legújabbán megjelent 47 és 48-ik füzete báró Vollzogen előkelő porosz humorista két humoreszkjét adja Korszellem és a házasság czim alatt; a 49-ik füzetben Gaston száznegyvenhét eredeti anekdotát mutat be Czigányvilág czimmal magyar írók és művészek életéből; az 50-ik füzet Palágyi Lajos Humoros Költeményeit közli. Alkalomszerűnek találjuk éppen most, midőn már ötven füzetet ismerünk az életrevaló vállalatból, a Mulattató Zsebkönyvtárat, mint a legolesőbb magyar humorisztikus vállalatot közönségünk pártfogásába ajánlani. A Dr. Körösy László által szerkesztett, elsőrangú hazai s külföldi írók humoros műveiből, álló, egész kis könyvtárat képező ötven füzet ára mindössze csak öt forint s kapható a kiadónál, Buzárovits Gusztávnál, Esztergomban valamint minden hazai könyvkereskedésben,

Ingyen és bérmentve küldetik meg minden könyvedvelőnek Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) csász. és kir. udvari könyvkereskedése által Budapesten Andrásy-ut 21. sz. a legújabbán kiadott: A magyar nemzeti irodalom kiváló termékeinek jegyzéke. Tartalma: I. Remekírók. Disművek. Összes művek. II. Regények, beszélyek, szinművek. III. Történelem, földrajz. IV. Irodalomtörténet, bölesészet. V. Jog és államtudományok. VI. Természettudományok, Orvostan. VII. Neveléstan. VIII. Menyiségtan. Ipar, kereskedelem. IX. Házi és mezei gazdaságtan. X. Nyelvtudományok. Szótárak. XI. Ifjusági iratok. Képeskönyvek. XII. Hittudomány. XIII. Hellen és római remekírók. XIV. Levelezők, köszöntők. XV. Gyűjteményes vállalatok. XVI. Naptárak. Azt hisszük, hogy felesleges emlitenünk, miszerint a közelgő karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából becsesebb ajándékot könyvnél, nem adhatunk.

Megjelent és lapunk szerkesztőségéhez beküldetett Szilli Benedek magyar nyelvtani gyakorlókönyv II-ik javított kiadás. Kapható Gross Gusztáv könyvkiadó hivatalában Győrött.

A népiskolai tanirodalom terén alig találkozunk munkával, mely annyira megfelelne céljának, mint e szóban álló gyakorlókönyv. Felöleli pedig a magas miniszterium által kiszabott tananyagot és ezt tárgyalja nyomról-nyomra számtalan gyakorlati példával és házi feladványul szolgáló mintákkal, melyekbe iránygyakorlatok is bele vannak szőve. Lapunk mélyen tisztelt munkatársa férfimunkát végzett, midőn e nehéz, de szép és kivitelében páratlan dolgozattal gyarapította a hazai tanirodalmat. Minden szavából kitetszik, hogy az iskola beléletében mozgó tanférfiu irta e könyveket; mert szerintünk jó és a gyakorlati isolaéletben sikerrel használható tankönyvet csak néptanító irhat. Miért is azt jó lélekkel és nem a barátság és nepotismus ürügye alatt, a legmelegebben ajánljuk t. tanitótársaink becses figyelmébe.

Ugyane szerzőtől megjelent már régebben „Bódog“, eredeti elbeszélés az ifjuság számára és „A mostoha leány“ elbeszélés, németből fordítva Aurélia után. Becsesebb két munkával alig lehetne

karácsonykor vagy ujévre az ifjuságot meglepni, amennyiben e két munkának ugy irányja, mint nyelvezete és meséje a legnemesebbek és a legtisztább erkölcsi alapra vannak fektetve. Bódog alapeszméje abban rejlik, hogy a gyermekkel megkedveltesse a munkát, a mesterséget; a mostoha leány pedig azon tétel körül forog, hogy minden ember saját szerencséjének kovácsa. A képekkel díszített két eszbeszélést ajánljuk t. társaink figyelmébe, mint oly munkákat, melyek hézagot pótolnak az ifjusági irodalomban és t. munkatársunk nevét megörökítik.

MI UJSÁG?

— **Lapunk** jelen száma roppant elfoglaltságunk miatt kissé megkésett, miért is t. társaink szíves elnézését kerjük, de kijelentjük ezennel, hogy a Tanítóbarát ezután **pontosan minden hó 10. napján fog szétküldetni**, miért is kérjük a lap lelkes pártfogóit, szíveskedjenek előfizetésöket mihamarább megújítani, hogy a szétküldésben fennakadás ne történhessék. Egyuttal figyelmeztetjük t. társainkat arra is, hogy a januári szám meglepő hírrel fog beköszönteni. Tanítóbarát nem volt, hanem lesz!

— **A győrvidéki tanítóegylet** győrvárosi köre, mely a megye területén működő tanítók legintelligensebb elemeit foglalja magában, most a népiskolai iránygyakorlatokkal foglalkozik. E napokban gyűlést tartott, ott a tárgy fölött élénk eszmecsere fejlődött, a megállapodást egész terjedelmében fogjuk közölni, amennyiben a gondolatkifejezés az összes tanításnak mintegy végeredménye.

— **A győri kath. autonómia** nagyban mozog. Heteken át tartott gyűlései rendkívül érdekesek voltak. Harczolt a józan ész, a modern felfogás, a haladás, a sötétségben botorkálni szerető emberek obscurantismusával és létesített a tanügy és tanítók érdekében annyi jó, a mennyi az adott körülmények között létesíthető volt. A harc sortüzében kiváló szerepet vitt **Csepreghy Endre** képzőintézeti tanár, ki bátor, meggondolt fellépésével mindig ott volt található, hol a tanítók érdekei állottak szóban. Éljen!

— **A jótékonyágáról** világhírré vergődött **Hirsch** báró 12 millió frankot adott át az ausztriai miniszterelnöknek iskolák alapítása czéljából Galicziában, az ottani zsidók részére. Jellemző, hogy a zsidók ottan félnek a mivelődéstől; mert ez, mint állítják, veszélyezteti a vallást. Persze a pálinka többet ér.

— **Más szemében** meglátja a szálkát, — saját szemében a gerendát sem. A komáromi dolgokról szólunk. Ott **Sipos Elek** igazgatót az iskolaszék semmikép sem igazolható vád alapján el akarta mozdítani évek hosszú során át betöltött hivatalától. A miniszterium feloldotta a hozott ítéletet és Sipost kisebb mulasztásokért esupán megdorgálta. Kapta magát néhány tanító, névszerint: **Szépe Pál, Bottay Kálmán, Hitrich József, Szij János és Lakatos Károly** és beadta lemondását, mivel e drágalátos compánia nem akart Sipossal együtt működni. Ez gyengéden szólva: gyalázat. — Nem illik tanítóhoz tanító ellen áskálódni. Elég a tanítónak a maga

baja, minek azt még szaporítani? Különbén kívánjuk, hogy az illető compániának sohase legyen oka megbánni tettét. Mi tanítók csak összeforrvá, egymást támogatva és segítve állhatunk fenn.

— **De Gerando Antonina** kérvényt nyújtott be a képviselőházhoz a leányok oktatása tárgyában. A kérvény heves vitára szolgáltatott alkalmat, amennyiben a szép uri hölgy kérvényében több egyetmást összehadar olyasmit, ami leánynevelési rendszerünknek üdvére nem válnék. A kérvény különben jó helyre ment, majd kiadatik előre láthatólag a magas miniszteriumnak tanulmányozás végett és — mégis csak bunda marad a bunda.

— **Igazán meglepő**, mennyi jó történik Győr városában. A Szent Erzsébet-egylet és a győri jótékony nőegylet karácsonyfája igazán páratlan volt a maga nemében. Ehhez méltán csatlakozott a zsidó nőegylet, mely az idén 72 szegény leányt ruházott fel tétőtől talpig és 40 szegény gyermek táplálása körül való felügyelete ügyében páratlan buzgóságot fejt ki. Az élelmezés költségeit a győri zsidóiskola tanítótestülete gyűjtötte. Fia is lett felruházva vagy 30. A költség előteremtésén nagyban buzgólkodott Weidmann Adolf kir. ker. tanácsos. A szegények védőangyalai Kálóczy Lajosné, Szilágyi Gáspárné, Lederer Simonné és Weidmann Adolf soká éljenek.

— **Az iskolai zászlóaljok.** A francziák ama roppant vereség után, melyet 1870—71-ben szenvedtek, tudvalevőleg ritka erélylyel láttak hadseregök szervezéséhez. Ekkor merült fel az eszméjük, hogy már az iskolában elő kell készíteni az ifjúságot a katonaságra. Így születtek meg a francia iskolai zászlóaljok. Mint a Tempsban olvassuk az iskolai zászlóaljok napjai meg vannak számlálva. Lockroy a múlt vasárnap, egy ünnepélyes gyűlésen, hivatkozva a tábornoki kar tapasztalatára, a jelenlevők egyhangu helyeslése között így nyilatkozott: „A kaszárnyába érkező fiatal emberektől csak annyit vár a katonai ismeretek tanítója, hogy mozgékonyak, a gyaloglásban jártasak és izmosak legyenek. Arra nincs szüksége, hogy a fegyverrel is tudjanak bánni.“ E szavakhoz az idézett tekintélyes lap a következő megjegyzéseket csatolja. Nyilvánvaló, hogy a testgyakorló intézetek, melyeknek fő célja a testi erő ügyesség fejlesztése, több hasznot tesznek a katonaságnak, mint az iskolai zászlóaljok, melyek csak makronczátlan betyárokot nevelnek. Mi nem is késtünk a katonáskodás izetlen paródiáját leleplezni. Véleményünk az volt, hogy a jó katonai előkészület nem a végtelen katonáskodási játékból áll. Aztán az igazi katonai fegyelemnek, melyet a kaszárnya ad meg, semmi köze azzal, a melyet néhány iskola-órái gyakorlástól várni lehet. Ezt bebizonyította a tapasztalat. Kitüntek azonban az iskolai zászlóaljaknak másnemű bajai is, melyeket nem láttunk előre. Legfőbb ezek közt az, hogy a felfegyverzett tanuló fölmondja az engedelmisséget a tanárnak, de nemesak annak, hanem még az őrmesternek is, ki a katonai gyakorlatra tanítja. Akárhányszor látni lehet a gyakorló téren, mily kedélyességgel vetik szét lábaikat ha őrmesterök: Vigyázz-t parancsol. Tisztán pedagógiai szempontból pedig valóban kétségbejítő volt a tanárok helyzete a nemzeti ün-

nep, jul. 14. közeledte alkalmával. A gyermekek esze többé nem a tanuláson, hanem a katonásdin járt s az iskola fegyelme teljesen teljesen meglazult. Valóban itt az ideje, hogy a komédiának valahára vége legyen.

— **Tankönyv monopólium.** Most, a mikor a főváros hatóságánál az az eszme merült föl, hogy a tanulók és a szülők érdekében legegyszerűbb volna behozni az elemi és polgári iskolákban a főváros által kijelölendő egy és ugyanazon tankönyvek használatát valamennyi községi iskolában, érdekesnek tartjuk fölemlíteni, hogy a szajnaparti világváros radikális községi tanácsát hasonló törekvés foglalkoztatja. A párisi községtanács alig pár hete elrendelte, hogy Páris valamennyi elemi iskolájában kizárólag a Gaston de Costaféle francia nyelvtan használtassék. A községtanács évenként 550,000 frankot vesz föl költségvetésébe arra a célra, hogy elemi iskolában valamennyi tanuló ingyen kapjon tankönyvet. E költségvetési tételre támaszkodott tehát a párisi községtanács, mikor a tankönyv monopólium eszméjét keresztülvitte, úgy okoskodván, hogy aki a tankönyv árát megfizeti, annak jogában is áll a használandó tankönyvet megvásárolni. A községtanács ez eljárása azonban élénk ellentmondásra talált nemcsak a tanügyi körökben, hanem a francia közoktatási kormánynál is. Mikor a francia törvényhozás 1882-ben törvényt hozott az elemi iskolákról, azt az elvet emelte érvényre, hogy a tanítás minden szekta-befolyástól mentve, kizárólag az universitétől, a közoktatás hivatalos rendszerétől függjön. Ez elvet aztán a kormány úgy magyarázta, hogy a használandó tankönyvek megválasztását a kerületi tanítótestületekre bízta. Sőt az idén egy bizottság, melyet a kormány épen a tankönyvek körüli eljárás szabályozására küldött ki, határozottan a következő elvet mondta ki: „A községi tanács, mely az iskolai eszközök és tankönyvek teljes vagy részleges ingyenességét biztosítja, semmiképp sem foszthatja meg az illetékes közegeket a használandó tankönyvek és eszközök kijelöléséről.“ A temps, melyből ez értesítéseket vesszük, azt mondja, hogy ez elveket, melyek a köztársaság dicsőségét képezik, nem szabad veszélyeztetni senkinek, magának a párisi községtanácsnak sem.

— **A magyar gyorsírás tankönyve** a Gabelsberger-Markovits rendszer szerint. Iskolai és magán használatra írta Forrai Soma tanár. Negyedik javított és bővített kiadás. Levelező rész; ára 60 kr. A gyorsírás fontosságát művelt emberekre nézve ma, a gőz- és villamosság korában, bizonyítgatni felesleges: eléggé bizonyítják ezt maguk a statisztikai adatok a gyorsírás terjedését illetőleg és az a körülmény, hogy a ismeretág irodalma különösen az utolsó tíz év alatt hatalmasan megizmosodott. Tankönyvek, folyóiratok, olvasókönyvek nagy számmal jelentek meg, hogy a kezdőknek kiképzését és a gyakorló gyorsírók továbbképzését lehetővé tegyék. Hogy minő eredménnyel, arról tanuskodnak a budapesti magyar gyorsírói egyesület által évenként tartatni szokott versenyírások, melyeken a pályázók százával vesznek részt, tanuskodik az egyetem, hol a hal-

gatók százai jegyzik gyorsírással az előadásokbt, és tanuskodnak a különböző hivatalok é irodák, melyekben legalább egy-egy gyorsíró alkalmazása ma már elkerülhetlen szükség. Gyorsírók kiképzésének legfontosabb eszközei kétségkívül a tankönyvek, s ezek egyikéről akarunk szólni, mely a Lampel-féle udvari könyvkereskedés kiadásában a napokban hagyta el a sajtót. Évek óta Forrai tankönyve szerint tanítják a gyorsírást a legtöbb hazai iskolában s erre kiöálóan alkalmas e könyv, mert míg egyrészt nbm nyújtja tulságosan hosszúra az előadást, nem képez vaskos kötetet, mely a kezdőt visszariasztaná a tanulástól, masrészt nem is tulságosan rövid s a szabályok nincsenek benne tömörítve, hogy ez a világosság és érthetőség rovására esnék. A most megjelent új kiadást (negyedik) szerző lelkiismeretesen átdolgozta és jelentékenyen bővítette, hogy az anyag részletesebben legyen megmagyarázva, mondatpéldákkal jobban begyakorolva. Ezekkel a bővítésekkel a könyv most már az anyagot teljesen felöleli, az „egyszerűsítések“ tanának új fejezetével pedig átmenet nyújt a levelezőírásból a vitairásba. A könyv berendezése tekintetében is előnyös változtatások történtek pedagógiai szempontból, figyelemmel lévén szerző arra hogy magántanulók is elsajátítsassák a gyorsírást művéből, melynek autografiai része oly tiszta, hogy e tekintetben bátran versenyez a külföldön megjelent hasonló munkákkal, Főérdeme azonban e könyvnek abban áll, hogy megszünteti azt az ingadozást, mely az írásmódok tekintetében az 1880. évi reform óta kelelkezett. Akkor ugyanis a gyorsírási iskola iskola azon törekvss által vezéreltetve, hogy a rendszernek ugynevezett levelező részét mintegy egy elemi gyorsírássá tegye lemondott számos oly jelölési módrol, melyeket a gyorsírás nem nélkülözhet, ha meg akar felelni legmagasabb céljának: „Eszmét és élőszót röptében a térhez igazni.“ A reform befejezte után azonban csakhamar beállott a reakció és az iskola egyenkint visszafogadta az előbb számüzött írásmódok nagy részét, de megtartotta a reformnak valóban üdvös vivmányait, így különösen a mássalhangzói torlódások jelölésének új tanát. Mindennek természetes következménye az lón, hogy számos írásmódot illetőleg ingadozás állott be, melyet Forrai akként szüntetett meg, hogy lelkiismeretesen áttanulmányozta a rendszer irodalmának a reform óta megjelent termékeit s azokból vonta le, hogy mely írásmódokhoz ragaszkodik az iskola a régiek közül, s melyeket kíván megtartani az újak közül.

Vettük a győrvidéki tanító-egylet közlönyének ez évi utolsó számát, melyhez a tartalomjegyzék is hozzá van kapcsolva. A jegyzék élénk színben tünteti fel a derék szerkesztő Jilg Ede kartársunk páratlan buzgalmu szorgalmát. Oldala mellett kemény, edzett harcosok állanak. Ezek közül kiváló tevékenységet fejtettek ki Nagy Lajos, Öveges Alajos, Bay Ferencz, Gróf Endre, Zöld Károly, Gáspár Imre, Wirthl Károly, Kovács Gergely, Stáhly György kir. tanfelügyelő és Schön Bernát az egyesület jegyzője. Találják jutalmukat tiszta öntudatukban és törekedjenek oda továbbra is, hogy a derék egyesület szép tekintélyét még diszesebb polczra

emeljék. Bátorsággal, meggondolással és Istenbe vetett bizalommal — előre!

Lapunk jelen száma utolsó levén ez évben, kötelességünknek ismerjük forró köszönetünket nyilvánítani mindazoknak, kik eddigi önzetlen törekvésünket úgy anyagi, mint szellemi tekintetben támogatni elég lelkesek voltak. További közreműködéseket mindnyájunk közös szent ügye érdekében kikérve, kívánunk boldog ünneplést. A viszontlátásra az új évben.

Költségvetés.

A 1889-ik évi költségvetésből a népoktatási részt a következőkben ismertetjük olvasóinkkal:

1. A népnevelési tanfelügyelőségek 204—650 frttal vannak felvéve. Ebből a budapesti és a pestmegyei tanfelügyelő huz 3—3 ezer forintot s lakbér fejében 500—500 frtot; a krassó-szörénymegyei kétezer forintot, továbbá 13 tanfelügyelő 1800 frtot, három 1600 frtot, egy 1500 frtot, 38 1400 frtot, hat 1200 frtot, 9-nek személyes pótlékai is vannak, melyek összesen 1500 frtra rugnak. Lakbérük: 54-nek 300 frt s hétnek 200 frt.

2. A 23 tanítóképezdei igazgatótanács tagjainak napidijakra, utiköltségekre és vizsgálati díjakra 3700 frt.

3. Az elemi és polgári férfi tanítóképzőkre 347262 frt.

4. Az elemi és polgári tanítóképzőkre 252383 frt s a képzők közös költségeire 8000 frt.

5. Torna póttanfolyamra 1000 frt.

6. Népnevelési szükségletre 1.537,000 frt.

7. A néptanítók nyugdíjintézetének a segélyezésére 150,000 frt.

8. A „Néptanítók Lapja“ kiadására 10,000 frt.

9. A néptanítói árvaház segélyezésére 2000 frt.

10. All. felsőbb leányiskolákra (6.) 200,319 frt, és a kolozsvárinak a segélyezésére 3500 frt.

11. A balatonfüredi szeretetházra 8900 frt.

12. Siketnémák intézeteire 74,550 frt, s a kilépő vakok segélyezésére 2824 frt.

A felső nép- és polgáriskolák szükségletei a népnevelési szükségletek keretébe foglalvák s részletezve a következők:

1. Felső népiskolák személyi kiadásaira 85000 frt.

dologi „ 9000 „

2. Polgáriskolák személyi „ 350000 „

dologi „ 53000 „

3. Ipartanműhelylyel kapcsolatos új felső nép- és polgáriskolák fentartására és ujak felállítására 8000 „

Ezenkívül az összes népoktatási isk. ügy fejlődésben levő intézeteinek új osztályaira 10,000 frt, helyettesítésekre stb. 10,000 frt. Tehát épen annyi összeg, mint a mennyi tavaly volt felvéve.

Felölös szerkesztő: ZIEGLER GÉZA.

MULATTATÓ.

Pedagógiaszok albuma.

I.

Táli Gyuri.

Tanfelügyelőnek születni nagy és szép gondolat!

Gyuri bá' is annak született, s ez igen szép volt tőle.

Csendes és zajtalan működésével nem áll ugyan egyedül a nagyságos iskolabakterok között, de az kétségtelen, hogy a mi a működés láthatatlanságát és csendességét illeti, felül is mulja őket.

Különben királyi tanácsos.

Sokat törte a fejét, hogy ugyan micsoda érdemeknél fogva kapta ezt a czimet, de bizony máig sem tudott rájönni.

A tanítóihoz igen jó ember. Más tánfelügyelő minden esztenendőben megzaklatja a tanítóit, ő világért sem követne el egy iskolalátogatást!

Az előbbi megyéjében hosszú éveken át csak névből ismerték a tanítók, legfeljebb az tudott valamit a kinézéséről mondani, a ki személyesen kereste fel odujában.

Különben egészen a hivatalának él, az irodalomra vagy közügyekre világért sem vesztegetné az idejét.

Ez év tavaszán az új székhelyen elhatározta mégis, hogy meglátogat két iskolát: a két tanítóképzőintézetet.

Mint vizsgáló bizottsági elnök, a mennyiségtannál is ő diktálta fel a felelésre felhívott növendéknek, az illető szaktanár által írásban kidolgozott példákat. Ezekben aztán vannak olyan pipaszár forma jelek, közbe egy-egy apró számocska, majd a végén akad egy piczurka 2-es vagy 3-as, majd egy „log“ előzi meg az egyik számot, közbe-közbe spékelve van a példa pontokkal, keresztekkel, zárjelekkel stb. Természetes aztán, hogy ennek a feldiktálása annak, ki e jeleket nem ismeri s nem érti — nem is mehet. Így történt azután, hogy a példák feladásában, a növendékek nem kis épülésére, alaposan — bennsült. A blamázs nyilvánvaló. Ma már szélteben-hosszában beszélnek a szakértelemnek ekként történt nyilvánulását.

De hogy is maradhatna az titok, mit vagy 24 leánynövendék saját szemével lát, saját füleivel hall?!!

Az is érdekes hogy most az áll. polgári leányiskolánál igaz-

gató-változás lévén, az új igazgatónak a min. biztos helyett a tanfelügyelőnek jelenlétében kellett átvennie a természettudományi és vegytani eszközöket.

Hanem bizony Táli Gyuri, hogy műszóval éljek: befagyott. Vagyis hogy nem is mervén az efféle ördögös szerzők a t, szakértő nélkül nem tudott boldogulni.

Ilyen dolgok különben gyakran esnek meg rajta, de ez őt nem zsenirozza.

Odahaza a hivatalában érzi ő boldognak magát, Még az előbbi helyén rájött arra a gondolatra, hogy az irnoktartás fölösleges kiadás, azóta csak akkor fogad fel néhány hétre valakit, ha sok a dolga, különben a miniszteriumtól utalványozott irnoktartási díjat és az utazási pénzt szívesen zsebrevágja, és több hasznát tudja venni mint más tanfelügyelők.

Amint értesülünk most hozatott pedagógiai könyveket, és „t a n u l m á n y o z.”

Dehát aligha fogja azt György megtanulni a mit Gyurka meg nem tanult!

Rábay S.

ADOMÁK.

Az egykori iskolamester így magyarázta tanulóinak a földgömböt: „Ha fölöttem süt a nap, úgy fejem lakói élvezik a világgosságot és melegséget.

— Hát tegnap miért nem voltunk iskolában? — kérdi a tanító iskolakerülői egyikétől.

— Ugy!?! — felelt a fiú — hát tanító ur sem volt, akkor bizonyára szünidő volt!

T a n i t ó : Miből lesz az angyal?

G y e r m e k : Csillagból.

T. Hogyan mondhatz ilyent?

Gy. Mert atyám, ha haza jön a Csillaghoz czimzett vendéglőből, mindig azt mondja a gouvernantnak: angyalom.

Nagyon rossz írása volt Ferinek. Egyik napon azonban kiválóan borzasztó betüket pingált. Ekkor imigyen szólott a tanító: „Hogy napról-napra rosszabb és rosszabb az írásod, azt már meg-

szoktam ; de hogy ma oly rossz, amilyennek igazság szerint csak 3 hét múlva kellene lennie, azt már röstellem és esodáлом.“

Tanító : — Tudod-e az egyszerűt ?

Gyermek : — Igen is tudom.

T. : — Hát mennyi egyszer egy ?

Gy. : — Jah, addig még nem tanultuk.

Jól bevágta a tanuló leczkójét. Kihallgatásra kerülván azonban a sor, váltig rimánkodott, hogy nem tud belekezdeni és csak az első szót mondják meg neki.

— Tudod mit ? — viszonzá az élelmes tanító — kezd el a második szónál.

Elza be lett írva az iskolát látogató tanulók diszes sorába. A tanító nyájasan mondja neki, hogy mikor kezdődik az előadás, mire a naiv leányka könyekbe lábadt szemekkel kérdi :

— Hát mikor kezdődik a szünidő, amely időben nem kell eljönni ?

Megmagyarázta a tanító gyermekeinek, hogy a hideg összehuzza és a meleg kiterjeszti a testeket.

— Most értem, — mondja József elmésen, — azért oly rövid a napok télen, mert a hideg összehuzza, és viszont azért oly hosszúak nyáron, mert a meleg kiterjeszti azokat.

Az egykori ember pedig így okoskodot : Azért van nyáron meleg ; mert egész télen fűtenek és azért van oly hideg télen ; mert egész nyáron át nem fűtöttek az emberek.

Levél a szerkesztőhöz.

Van szerencsétlenségem t. szerkesztő urral tudatni, mikép a színházban voltam.

No ez magában véve még nem volna baj ; hiszen azt hallottam mindig, hogy a szinpad a felnőttek iskolája és a színész épen úgy tanító, mint mi, még a sorsa is olyan, mint a mienk, amig ereje engedi küzd, tanul, azután — nyomorog és lakik oly házban, melyben nem lehet jó l l a k n i.

Mondom én ott voltam Thália templomában és láttam oly darabot, — eredeti magyar népszinművet, — melyben a tanító holt részegen fetreng a földön, a falu népe csufolja és ő, a jámbor atyafi, a tudatlanságnak mintaképe.

Hát ez járja?

Igy akarják a néppel a tanítói állás méltóságának tekintélyét tudomására hozni, így tanítják városban a felnőtteket? És az a rettenetes városi publikum mennyire kaczag, mennyire tapsol, ha a kántortanító tántorog.

Nem akarom szépíteni a dolgot, hát hiszen jól van, találkozott valaha — elvértve talán találkozik most is — falusi néptanító, ki nem szereti az üres kanecót, — hanem emiatt az összeséget elítélni, a színpadon komédia tárgyává tenni, minden műveltséget nélkülöző módon őt a guny célzáblájául kitenni: ez már csakugyan nem illik.

Még, ha azok a ledér külföldi operettek gyártói rántanának egy-egy magyar néptanítót a színpadra és tennék őt nevetségessé, nem esodálóók, — hanem hogy magyar író magyar embert piszkol, gyaláz, hogy mindenáron azon van, hogy lealacsonyítsa, a nép szemében őt tudatlan, részeges fráternek feltüntesse: ez már nem illik korunk keretébe, ez ellen protestálunk.

Miért nem mutatnak be az agyontisztelt közönségnek tisztességes néptanítót, ki tüzzel-lelkessedéssel él hivatásának, ki a nép oktatója, a jövő nemzedék boldogítója, ki mindig józan, minden időben tudja, hét hét hány hét?

Nekik ez nem kell.

Ily módon nem akarják a tanítót a néppel megkedveltetni, nekik komikus alak kell és erre jó a falusi néptanító, kinek a kis ujjában is több a tudománya, esze, becsülete és józansága, mint száz éhenkórász firkásznak, annak a szellemi törpének, ki csak tudatlanságból és azért mert az életet nem ismeri, nem talál háladatosabb médiumot, mint a falusi néptanítót.

Ha még egyszer bemegyek a városba, inkább a ledér Sängerekhez megyek, mint a színházba; ott legalább esodálnom lehet a városiak romlott izlését, és nem kell boszankodnom, vagy pirulnom önmagam előtt.

Pesta-Lozzi.

POSTA.

Riza kisasszonynak Podbjel. Hát hogy mikép szolgál az egészség. Husvétkor talán meglátogatlak. — **Irma kisasszonynak Ászár.** Várunk karácsonyra. A lapot ezután rendszeren küldjük. — **Gräf Nikár tanfelügyelő** urnak Zombor. Ha lapom érdekében tehetsz valamit, úgy lekötelezed régi barátodat. — **Szentgyörgyi Károly Fraknó.** Kilátásba helyezett szellemi támogatását szívesen vesszük. Csak rajta. A szellemi erők csoportosítása mindig diadalra vezet. — **B. Fülöp** Veszprém. Tervünk im sikerült, anélkül, hogy nj vállalatba vágtuk volna fejszénket. Lapunk jövő száma Önt is meg fogja lepni. — **Sch. József Budapest.** Ki minden becsületes törekvést pártolni szoktál, sorakozzál ezután harczosaink sorába, hiszen tőled kitelik. — **Schneider István,** a néptanoda szerkesztője Pécssett. Közkatonából káplár lett. Most majd együtt harczolunk ismét szent ügyünk a tanítók érdekei mellett. Hazafias üdvözet. Majd hű laptársad lesz a tanítóbarát. — **Csik János igazgató Arad.** Együtt jártunk iskolába, harczoljunk együtt az életben. Ragadj tollat, gondolj nagyot es merészet, azután küldd be hozzánk. Emlékszel-e még Pécssett, a lycumban tartott beszédemre, akkor még néhány évtizeddel fiatalabbak voltunk. Az idő hogy eljár.

